

1.1 Nacionalno preverjanje znanja 2026 iz slovenščine v 3. razredu

Poročilo

Nacionalno preverjanje znanja iz slovenščine v 3. razredu je namenjeno spremljanju doseganja ciljev učnega načrta in standardov znanja ob koncu prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja na državni ravni. Preizkus ima vlogo zgodnjega orientacijskega preverjanja, saj dosežki učencev zagotavljajo pomembno povratno informacijo o ravni njihovega znanja in razvitosti zmožnosti branja in pisanja. Namen nacionalnega preverjanja znanja ni samo spremljanje doseganja učnih ciljev, ampak tudi pridobivanje povratnih informacij o uspešnosti poučevanja, razvitosti posameznih zmožnosti učencev in zgodnje prepoznavanje področij, ki potrebujejo dodatno strokovno podporo. Rezultati predstavljajo pomembno izhodišče za načrtovanje nadaljnjega pedagoškega dela, prilagajanje učnih pristopov in sistematično razvijanje pismenosti učencev. Hkrati rezultati preizkusa omogočajo spremljanje kakovosti vzgojno-izobraževalnega sistema na državni ravni.

V šolskem letu 2025/26 je bil NPZ v 3. razredu osnovne šole drugo leto zapored obvezen za učence vseh osnovnih šol na območju Republike Slovenije. Za priseljence, ki šolo v Sloveniji obiskujejo šele prvo ali drugo leto, je NPZ v 3. razredu prostovoljen. Preizkus je 23. 3. 2026 pisalo 19.999 učencev. Naloge v preizkusu preverjajo znanje in zmožnosti, ki jih učenci postopno razvijajo v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju. Pojavljajo se različni tipi nalog: zaprti, polodprti in odprti. Z raznolikostjo nalog se doseže primerna občutljivost preizkusa znanja. Naloge so izbrane tako, da učenci lahko izkažejo raznovrstno znanje (gl. prilogo: *Specifikacijska tabela*). Pričakovani povprečni dosežek na državni ravni je okoli 50 odstotnih točk. Povprečje okoli 50 % pomeni, da je preizkus oblikovan tako, da vključuje naloge različnih zahtevnostnih stopenj. Če bi bilo določeno povprečje višje, to ne bi omogočilo učinkovitega razlikovanja med učenci z usvojenimi različnimi ravnmi znanja.

Povprečno število doseženih odstotnih točk v šolskem letu 2025/26 je bilo 40,46, kar je nižje od pričakovanj. K dosežkom učencev je lahko prispevala tudi izbira izhodiščnega besedila. Preizkus je izhajal iz umetnostnega besedila (pravljice). Razumevanje umetnostnega besedila vključuje: sledenje zaporedju dogodkov, razumevanje odnosov med književnimi osebami, sklepanje o njihovih namerah in ravnanjih ter povezovanje neposredno zapisanih in implicitno izraženih informacij. Učenci morajo ob tem pogosto povezovati literarnovedne pojme s konkretnim besedilom ter interpretirati književne osebe, dogodke in njihova medsebojna razmerja. Takšne naloge preverjajo širše razumevanje besedila, sposobnost sklepanja, interpretacije in uporabo različnih strategij bralnega razumevanja. Število nalog je bilo dvanajst, vseh točk pa 26. Indeks zanesljivosti preizkusa (0,84) kaže na dobro mersko ustreznost.

Primerjava dosežkov po spolu v šolskem letu 2025/26 kaže, da so učenke pri nacionalnem preverjanju znanja iz slovenščine v 3. razredu v povprečju dosegle nekoliko boljše rezultate kot učenci. Porazdelitev dosežkov pri učenkah je pomaknjena proti višjim dosežkom, medtem ko je med učenci nekoliko večji delež nižjih rezultatov. Razlike med spoloma sicer niso izrazite, vendar se kaže trend uspešnejšega reševanja preizkusa pri učenkah (gl. prilogo: *Graf dosežkov po spolu*). Primerjava dosežkov po regijah pa kaže, da so rezultati učencev med posameznimi slovenskimi regijami razmeroma primerljivi, saj se povprečni dosežki večinoma gibljejo v bližini skupnega državnega povprečja. Med regijami se sicer pojavljajo manjša odstopanja, vendar izrazitih razlik ni zaznati (gl. prilogo: *Tabela dosežkov po regijah*). V nadaljevanju so predstavljeni dosežki učencev glede na tri opise znanja: 1) *učenec razume prebrano besedilo*; 2) *učenec napiše krajše besedilo*; 3) *učenec pri pisanju upošteva pravila slovenskega knjižnega jezika*.

Opis dosežkov glede na posamezne opise znanja

Učenec razume prebrano besedilo

V tej kategoriji je bilo enajst nalog, ovrednotenih s skupaj 15 točkami od 26 možnih. Najbolje rešena od vseh v tej kategoriji je bila 1. naloga, pri kateri je bilo treba izmed štirih ponujenih odgovorov izbrati enega pravilnega. Uspešnost reševanja naloge pripisujemo tipu naloge (izbirnost) in temu, da so učenci o pravilnem odgovoru lahko sklepali iz naslova izhodiščnega umetnostnega besedila. Visoka uspešnost kaže, da učenci uspešno rešujejo naloge prepoznavanja informacij, kadar je odgovor neposredno razviden iz naslova ali besedila in ko naloga ne zahteva samostojnega tvorjenja odgovora. Dobro reševani sta bili tudi 4.a in 6. naloga. Pri prvi so si učenci lahko pomagali z besedilom, pri drugi pa so imeli slikovno oporo. Ta namreč pomembno prispeva k razumevanju vsebine in učencem olajša povezovanje informacij iz besedila. Najslabše rešena od vseh v tej kategoriji je bila 11. naloga, pri kateri je bilo treba iz izhodiščnega besedila poiskati dve značilnosti pravljice in ju zapisati. Naloga je preverjala povezovanje literarnovednega znanja s konkretnim umetnostnim besedilom, kar predstavlja višjo raven zahtevnosti. Učenci so morali na podlagi prebranega besedila prepoznati značilnosti pravljice in jih povezati s konkretnimi primeri iz besedila. Naloga je preverjala razumevanje književnih značilnosti in njihovo prepoznavanje v besedilu. Slabše od pričakovanj je bila reševana tudi 10. naloga, pri kateri so morali učenci najprej obkrožiti, kateri od ponujenih naslovov bi bil še primeren za obravnavano pravljico, nato pa v povedi pojasniti odgovor. Ta naloga je od učencev zahtevala več zaporednih miselnih procesov: izbiro ustreznega naslova, utemeljitev izbire in jezikovno pravilno zapisano poved. Zaradi hkratnega preverjanja razumevanja, utemeljevanja in jezikovne pravilnosti je bila kognitivno zahtevnejša. Učenci imajo še precej težav pri utemeljevanju svojih odgovorov in samostojnem tvorjenju smiselno povezanih povedi. Uspešno so torej reševali naloge, pri katerih je bil odgovor izbran (zaprti tip), težave pa so imeli

pri nalogah, ki zahtevajo samostojno tvorjenje besedila. To nakazuje na potrebo po razvoju preprostih strategij bralnega razumevanja, pri čemer pomembno vlogo igra tudi učenčev odziv po branju.

Učenec napiše krajše besedilo

V tem opisu znanja je bila vključena naloga, vredna 3 točke od skupno 26. Dosežki pri reševanju so bili nizki, ker je naloga od učencev zahtevala samostojno tvorjenje krajšega besedila. Takšna naloga preverja zmožnosti pisnega izražanja, oblikovanja vsebine in smiselnega zapisovanja misli, ki se postopno razvijajo skozi celotno prvo vzgojno-izobraževalno obdobje. Slabši dosežki kažejo na to, da imajo učenci težave predvsem pri samostojnem oblikovanju vsebinsko zaokroženega besedila, povezovanju povedi in hkratnem upoštevanju jezikovne pravilnosti. Pri pisanju se pogosto osredotočijo samo na vsebino ali samo na posamezne jezikovne elemente, težje pa usklajujejo več zahtev hkrati. Posebno pozornost je zato smiselno nameniti postopnemu razvijanju pisanja: od ustnega oblikovanja povedi in skupnega načrtovanja besedila do samostojnega pisnega tvorjenja in pregleda zapisanega. Poseben poudarek je priporočljivo nameniti samostojnemu učenčevemu tvorjenju besedil in konkretni učiteljevi povratni informaciji ob vsakem zapisanem besedilu.

Učenec pri pisanju upošteva pravila slovenskega knjižnega jezika

V tem opisu znanja je bilo sedem nalog, ovrednotenih s skupaj 8 točkami od 26. Najbolje rešeni nalogi z jezikovnega vidika od vseh v tej kategoriji sta bili 3. in 7. naloga, pri katerih so učenci dobili točko tudi za ustrezen izpis iz besedila. Najslabše rešeni nalogi z jezikovnega vidika od vseh v tej kategoriji sta bili 10. in 12. naloga, pri katerih so morali učenci samostojno tvoriti povedi. Rezultati kažejo, da učenci bolje rešujejo naloge, pri katerih je jezikovna pravilnost vezana na prepoznavanje ali izpis iz besedila, precej manj uspešni pa so pri samostojnem tvorjenju povedi. To nakazuje, da učenci pravila pogosto prepoznajo, težje pa jih samostojno uporabljajo pri pisanju. Posebno zahtevne so naloge, pri katerih morajo hkrati paziti na vsebino, pravopis, slovnično pravilnost in slogovno ustreznost.

Priporočila za učitelje

Razumevanje prebranega besedila

Pri pouku je smiselno načrtno razvijati različne strategije bralnega razumevanja: napovedovanje dogajanja, postavljanje vprašanj med branjem, iskanje ključnih podatkov, povzemanje in utemeljevanje odgovorov. Več pozornosti naj bo namenjene nalogam odprtega tipa, pri katerih učenci odgovor samostojno oblikujejo, ga pojasnijo in povežejo z besedilom. Učence je treba sistematično navajati na razlikovanje med podatki iz besedila in lastnim mnenjem. Pri umetnostnih besedilih je priporočljivo pogosteje obravnavati značilnosti književnih vrst in jih povezovati s konkretnimi primeri iz prebranega besedila. Učenci naj pri pouku berejo daljša besedila, npr. do 500 besed.

Pisanje krajšega besedila

Učence je treba postopno voditi skozi proces tvorjenja besedila: od skupnega načrtovanja vsebine do samostojnega pisanja in pregleda zapisanega. Koristne so kratke vsakodnevne dejavnosti, pri katerih učenci opisujejo slike, nadaljujejo zgodbo, preoblikujejo povedi ali povzemajo dogajanje. Poseben poudarek naj bo na smiselni povezanosti povedi, tvorjenju zaključene celote in samostojnem preverjanju zapisanega besedila. Pomembna je tudi konkretna in sprotna učiteljeva povratna informacija.

Uporaba pravil slovenskega knjižnega jezika

Jezikovno pravilnost je smiselno razvijati v povezavi z vsakodnevnim pisanjem, ne le pri izoliranih vajah. Učenci naj pogosto popravljajo kratka besedila, iščejo napake, pojasnjujejo popravke in primerjajo ustrezne ter neustrezne zapise. Posebej koristne so naloge, pri katerih morajo hkrati paziti na vsebino, zapis in obliko povedi (npr.: nadaljevanje pravljice, zgodba ob nizu slik itn.). Priporočljivo je uvajanje kratkih rutinskih dejavnosti za utrjevanje pravopisnih in slovničnih pravil ter razvijanje jezikovne občutljivosti.

Rezultati kažejo, da učenci ob koncu prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja večinoma dosegajo minimalne standarde znanja, več težav pa imajo pri nalogah, ki zahtevajo samostojno tvorjenje odgovorov, utemeljevanje ter hkratno upoštevanje vsebinske in jezikovne ustreznosti. Zato je pri pouku slovenščine smiselno sistematično razvijati strategije bralnega razumevanja, samostojno tvorjenje besedil in postopno utrjevati jezikovno pravilnost v različnih sporazumevalnih položajih.

Priporočena literatura in objave na medmrežju

Grom, K. (2025). Pravica in odgovornost v okviru zgodnejšega razvijanja pismenosti, opredeljena v strateških dokumentih: analiza in kritičen pogled. *Vodenje v vzgoji in izobraževanju*, 58(1), 24–46. Zavod RS za šolstvo.

Grom, K. (2025). Učiteljeva podpora učencem s težavami pri pisanju: aplikativen primer uporabe strokovnega gradiva. *Didakta*, XXXIV(232), 36–41.

Grom, K. (2025). Strokovno gradivo kot orodje za identifikacijo težav pri pisanju na področju fonološkega zavedanja: študija primera s kvalitativno analizo. *Didakta*, XXXIV(233), 6–12.

Petek, T. (2021). Pravopisna ozaveščenost učiteljev razrednega pouka – zgled na poti do višje pismenosti vseh učencev (pedagoško-kodifikacijski vidik). *Jezik in slovstvo*, 66(2/3), 37–53.

Petek, T. (2023). Pomembnost ustreznega besedišča učencev. *Razredni pouk: revija Zavoda RS za šolstvo*, 25(2), 32–35.

Pečjak, S., Gradišar, A. (2015). *Bralne učne strategije*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Priloge:

Priloga 1: [Struktura in opis preizkusa znanja](#)

Priloga 2: [Osnovni statistični podatki in porazdelitev dosežkov v državi](#)

Priloga 3: [Specifikacijska tabela](#)

Priloga 4: [Dosežki po spolu](#)

Priloga 5: [Dosežki po regijah](#)

Struktura in opis preizkusa znanja

1 Predmet: SLOVENŠČINA**2 Podlaga za preizkus:**

Poznanovič Jezeršek, M. [et al.]. *Učni načrt. Program osnovna šola. Slovenščina [elektronski vir]*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo, 2018.

3 Shema preizkusa

	Opis	Predvideni čas
Preizkus	eno- ali večdelno neznano umetnostno ali neumetnostno besedilo in naloge za preverjanje doseganja standardov znanja iz UN	45 minut

4 Tipi nalog in vrednotenje

Število nalog	Tipi nalog	Skupno število točk	Vrednotenje
do 25	naloge zaprtega, polodprtega in odprtega tipa	do 30	skladno z navodili in točkovnikom

5 Sestava preizkusa glede na taksonomske stopnje

Ravni zahtevanega znanja	Predvideni delež v preizkusu
I. znanje	20 %
II. razumevanje in uporaba	50 %
III. analiza, sinteza, vrednotenje	30 %

6 Opis preizkusa

Vsebina preizkusa:

- branje neznanega umetnostnega besedila;
- preverjanje razumevanja prebranega umetnostnega besedila;
- preverjanje literarnovednega znanja v povezavi z izhodiščnim umetnostnim besedilom;
- preverjanje poimenovalne, skladijske in pravopisne zmožnosti;
- preverjanje zmožnosti pisanja krajšega besedila na podlagi izhodiščnega umetnostnega besedila (učenec piše besedilo s pisanimi črkami – tvori ustrezno, razumljivo, jezikovno pravilno in zaokroženo besedilo, njegova pisava je čitljiva);

ALI

- branje neznanega neumetnostnega besedila;
- preverjanje razumevanja prebranega neumetnostnega besedila;
- preverjanje poimenovalne, skladijske in pravopisne zmožnosti;
- preverjanje slogovne zmožnosti;
- preverjanje metajezikovne zmožnosti;
- preverjanje zmožnosti pisanja krajšega neumetnostnega besedila (učenec piše besedilo s pisanimi črkami – tvori ustrezno, razumljivo, jezikovno pravilno in zaokroženo besedilo, njegova pisava je čitljiva).

IZLOČENE VSEBINE

V šolskem letu 2025/26 bodo glede na učni načrt za slovenščino (UN) izločene sledeče vsebine prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja:

Področje: jezik

Vrste besedil (UN, str. 12):

- vrste pogovorov (osebni in telefonski pogovor);
- vrste posnetih besedil (za poslušanje in gledanje);
- vrste besedil za govorno nastopanje;
- vrste besedil za branje (elektronski dopis, novica o aktualnem ali zanimivem dogodku, opisi, povezani s temami spoznavanja okolja – opis poti, živali in zgradbe);
- vrste besedil za pisanje (narek, besedila o tem, kar so doživeli, videli ali slišali, pozdrav, opis: poti, živali in zgradbe ter pripoved ob neurejenem nizu slik).

Jezikoslovni izrazi (UN, str. 13):

- besedno in nebesedno sporazumevanje;
- besedni jezik;
- prvi jezik, tuji jezik;
- državni jezik;
- pozdrav, vabilo;
- opis, novica.

Področje: književnost

Vsebine (UN, str. 19):

- slikanica, strip;
- igralec, igralka;
- oder, igra (lutkovna);
- odlomek.

7 Pripomočki

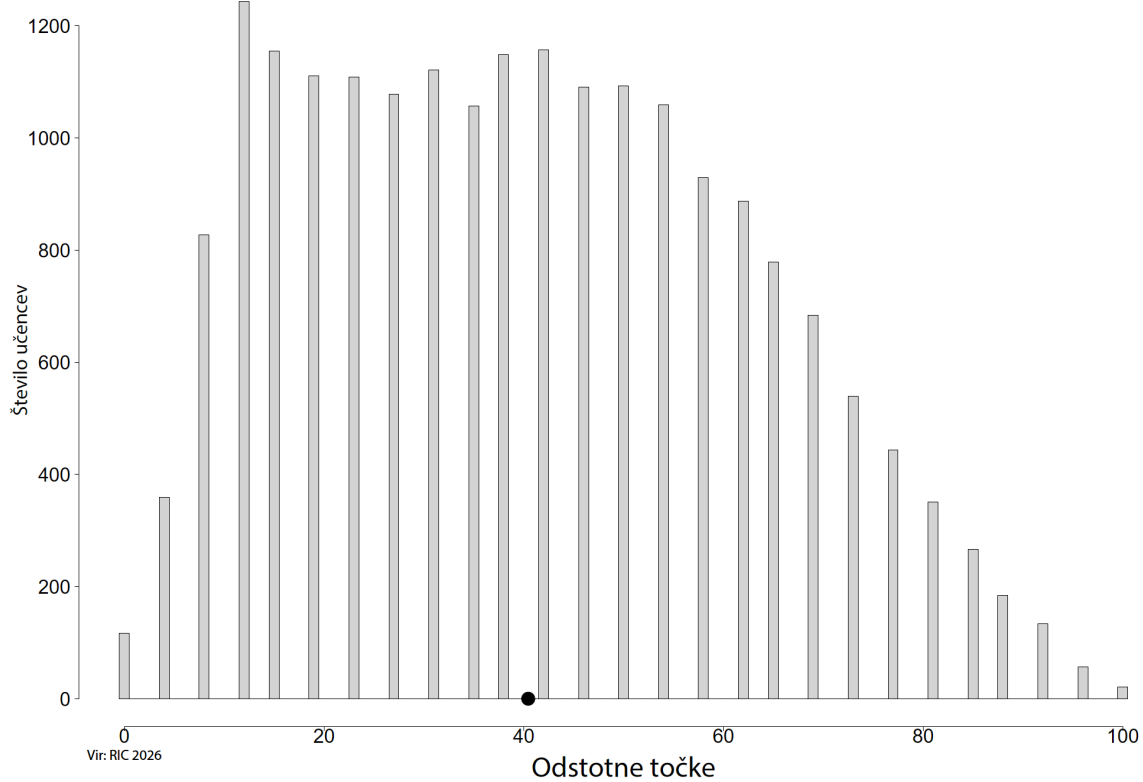
Učenec lahko uporablja modro/črno nalivno pero ali moder/črn kemični svinčnik.

Osnovni statistični podatki (slovenščina, 3. razred, NPZ 2026)

Število učencev	19.999
Število postavk	20
Možne točke	26
Povprečno število točk	10,52
Povprečno število odstotnih točk	40,46
Standardni odklon odstotnih točk	22,18
Indeks težavnosti	0,40
Indeks zanesljivosti	0,84

Porazdelitev dosežkov v državi (slovenščina, 3. razred, NPZ 2026)

Porazdelitev točk pri predmetu SLOVENŠČINA (3. razred, 2026, N = 19999)

nazaj na [Poročilo](#)

Specifikacijska tabela (slovenščina 3. razred, NPZ 2026)

Umetnostno besedilo: *Kralj in njegovi trije sinovi* (Najlepše slovenske narodne pravljice. Ljubljana: Karantanija, 2016. 83–84.)

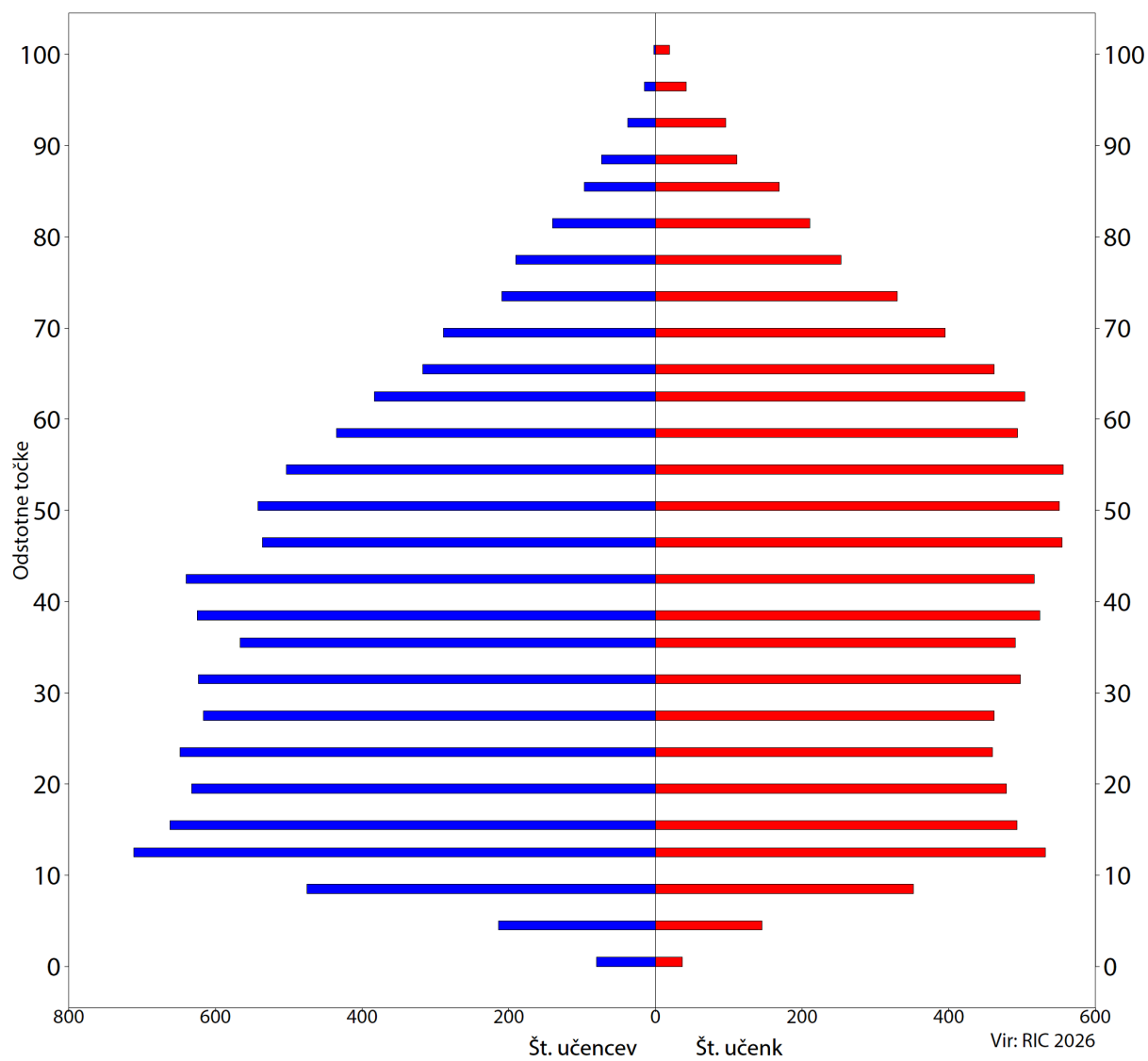
Naloga	Točke	Opis znanja – učenc:	Zmožnost	Standard – učenc:	Literarnovedni pojmi	Taksonomska stopnja	IT	ID
1	1	razume prebrano besedilo	zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književnih besedil	pove, kdo so glavne književne osebe in kakšna je njihova vloga v besedilu (UN, str. 50)		razumevanje	0,97	0,22
2	2	razume prebrano besedilo	zmožnost doživljanja in razumevanja dogajanja in teme	podrobno obnovi književno dogajanje (UN, str. 51)		uporaba	0,53	0,53
3	A	1	razume prebrano besedilo	zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književnih besedil	pove, zakaj se je kaj zgodilo (UN, str. 50)	razumevanje	0,57	0,54
	B	1	pri pisanju upošteva pravila slovenskega knjižnega jezika	jezikovna in slogovna zmožnost	slovnična in pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost	znanje uporaba	0,29	0,47
4 a	1	razume prebrano besedilo	zmožnost doživljanja in razumevanja dogajanja in teme	odgovarja na vprašanja o temi in vsebini (UN, str. 51)		razumevanje	0,92	0,32
4 b	A	1	razume prebrano besedilo	zmožnost doživljanja in razumevanja dogajanja in teme	odgovarja na vprašanja o temi in vsebini (UN, str. 51)	razumevanje	0,46	0,48
	B	1	pri pisanju upošteva pravila slovenskega knjižnega jezika	jezikovna in slogovna zmožnost	slovnična in pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost	znanje	0,19	0,42
5	A	1	razume prebrano besedilo	zmožnost doživljanja in razumevanja dogajanja in teme	odgovarja na vprašanja o temi in vsebini (UN, str. 51)	razumevanje	0,41	0,49
	B	1	pri pisanju upošteva pravila slovenskega knjižnega jezika	jezikovna in slogovna zmožnost	slovnična in pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost	znanje	0,26	0,45
6	1	razume prebrano besedilo	zmožnost doživljanja in razumevanja dogajanja in teme	odgovarja na vprašanja o temi in vsebini (UN, str. 51)		razumevanje	0,89	0,25
7	A	3	razume prebrano besedilo	zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književnih besedil	pove, zakaj se je kaj zgodilo (UN, str. 50)	razumevanje	0,46	0,62
	B	1	pri pisanju upošteva pravila slovenskega knjižnega jezika	jezikovna in slogovna zmožnost	slovnična in pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost	znanje	0,29	0,55

Naloga	Točke	Opis znanja – učenec:	Zmožnost	Standard – učenec:	Literarnovedni pojmi	Taksonomska stopnja	IT	ID
8	A	1 razume prebrano besedilo	zmožnost doživljanja in razumevanja dogajanja in teme	odgovarja na vprašanja o temi in vsebini (UN, str. 51)		razumevanje	0,45	0,52
	B	1 pri pisanju upošteva pravila slovenskega knjižnega jezika	jezikovna in slogovna zmožnost	slovnična in pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost		znanje	0,17	0,41
9		1 razume prebrano besedilo	zmožnost predstavljanja književne osebe	izrazi domišljijko predstavo književne osebe (UN, str. 50)		razumevanje	0,45	0,34
10	A	1 razume prebrano besedilo	zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književnih besedil	pove, o čem govori prebrano umetnostno besedilo (podrobno povzame njegovo vsebino) (UN, str. 50)		sinteza	0,27	0,40
	B	1 pri pisanju upošteva pravila slovenskega knjižnega jezika	jezikovna in slogovna zmožnost	slovnična in pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost		znanje	0,12	0,36
11		1 razume prebrano besedilo	literarnovedno znanje	pozna, razume in uporablja temeljne literarnovedne izraze (UN, str. 51)	pravljica (UN, str. 19, 1. VIO)	znanje uporaba	0,20	0,32
12	A	3 napiše krajše besedilo	zmožnost prepoznavanja, doživljanja, razumevanja in vrednotenja proze/pravljice	samostojno piše pravljico in pri tem upošteva njene značilnosti (UN, str. 50)		uporaba sinteza	0,30	0,57
	B	2 pri pisanju upošteva pravila slovenskega knjižnega jezika	jezikovna in slogovna zmožnost	slovnična in pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost		znanje uporaba	0,13	0,49

SKUPAJ 26

nazaj na [Poročilo](#)

Dosežki po spolu (slovenščina, 3. razred, NPZ 2026)

nazaj na [Poročilo](#)

Dosežki po regijah (slovenščina, 3. razred, NPZ 2026)

Regija	Povprečje	Standardni odklon	Število učencev	Število šol
Obalno-kraška regija	38,80	22,33	945	31
Goriška regija	39,47	21,61	1040	59
Primorsko-notranjska regija	39,17	22,40	512	25
Gorenjska regija	41,44	22,26	1974	70
Osrednjeslovenska regija	42,63	21,96	5576	156
Jugovzhodna Slovenija	38,73	23,56	1537	59
Posavska regija	37,71	22,48	752	29
Zasavska regija	39,18	20,44	537	24
Savinjska regija	39,51	22,25	2442	107
Koroška regija	40,75	22,09	708	32
Podravska regija	39,74	21,85	3022	109
Pomurska regija	39,26	22,02	954	47

nazaj na [Poročilo](#)